

Lieta C-705/23

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2023. gada 17. novembris

Iesniedzējtiesa:

Landgericht Düsseldorf (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 2. novembris

Prasītāja un apelācijas sūdzības iesniedzēja:

Flightright GmbH

Atbildētāja un atbildētāja apelācijas tiesvedībā:

Condor Flugdienst GmbH

[..] [*omissis*: dokumenta numurs]

***Landgericht Düsseldorf* [Diseldorfas apgabaltiesas]**

lēmums

lietā

Flightright GmbH, [..] Berlīne,

prasītāja un apelācijas sūdzības iesniedzēja,

[..]:

pret

Condor Flugdienst GmbH, [..] Neiizenburga [*Neu-Isenburg*],

atbildētāja un atbildētāja apelācijas tiesvedībā,

[..]:

Landgericht Düsseldorf 22. civillietu palāta
2023. gada 2. novembrī

[..]

nolēma:

Apturēt tiesvedību.

Pamatojoties uz LESD 267. panta pirmās daļas b) punktu un trešo daļu, uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādu jautājumu par Savienības tiesību normu interpretāciju:

Vai Regulas (EK) Nr. 261/2004 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka par gaisa pārvadātāja izteiktu iekāpšanas atteikumu aviopasažierim – sagaidāma iekāpšanas atteikuma veidā – runa ir arī tad, ja ceļojuma rīkotājs ar paziņojumu par rezervācijas maiņu informē aviopasažieri par to, ka lidojums ir atcelts, lai gan gaisa pārvadātājs šo lidojumu nav atcēlis un lidojums arī faktiski tiek veikts pienācīgi?

P a m a t o j u m s:

I.

Prasītāja uz tai cedēto tiesību pamata prasa atbildētājam kompensāciju samaksu sakarā ar iekāpšanas atteikumu diviem aviopasažieriem.

Aviopasažieri [...] un [...] (turpmāk tekstā – “cedenti”) ar ceļojuma rīkotāja starpniecību rezervēja komplekso ceļojumu uz Fuerteventuru laikposmā no 2020. gada 18. jūlija līdz 2020. gada 30. jūlijam. Kompleksā ceļojuma pakalpojums ietvēra arī gaisa pārvadājumus no Diseldorfas uz Fuerteventuru un atpakaļ. Bija paredzēts, ka šos lidojumus veiks atbildētāja. Ceļojuma rīkotājs informēja cedentus, ka turpceļa lidojums 2020. gada 18. jūlijā (reisa numurs: DE 1456) ir atcelts. Tika veikta rezervācijas maiņa uz lidojumu 2020. gada 20. jūlijā (reisa numurs tāpat DE 1456). Cedenti apgalvo, ka ceļojuma rīkotājs viņus par to informēja tikai astoņas dienas pirms izlidošanas datuma. Atbildētāja to vispārīgi noliedz. Nav strīda par to, ka sākotnējais 2020. gada 18. jūlija lidojums netika atcelts, bet gan tika veikts pienācīgi. Tomēr cedenti, ņemot vērā ceļojuma rīkotāja paziņojumu, lidostā ieradās nevis 2020. gada 18. jūlijā, bet tikai 2020. gada 20. jūlijā.

Cedenti savus prasījumus cedēja prasītājai. Prasītāja, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 261/2004 4. panta 3. punktu un 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu kopsakarā ar *BGB* [Vācijas Civilkodeksa] 398. pantu, cēla *Amtsgericht Düsseldorf* [Diseldorfas pirmās instances tiesā] prasību par kompensācijas samaksu kopumā 800,00 EUR apmērā.

Prasītāja norādīja, ka atbildētājai ir jāuzņemas atbildība par ceļojuma rīkotāja rīcību. Šajā ziņā esot jāizdara pieņēmums, ka šeit runa ir par sagaidāmu iekāpšanas atteikumu no atbildētājas puses, no kā izrietot izvirzītie prasījumi. Atbildētāja uzskata, ka iekāpšanas atteikums šajā gadījumā nepastāv. Šāds atteikums paredz gaisa pārvadātāja rīcību. Tomēr šajā gadījumā paziņojumu veica ceļojuma rīkotājs. Turklāt tā esot pienācīgi veikusi lidojumu.

Tiesvedībā pirmās instances tiesā – *Amtsgericht Düsseldorf* – tika pasludināts [...] aizmugurisks nolēmums, ar kuru prasība tika noraidīta. Prasītāja par to iesniedza iebildumus. Ar 2022. gada 3. novembra spriedumu *Amtsgericht Düsseldorf* šo aizmugurisko spriedumu, ar kuru prasība noraidīta, atstāja spēkā.

Prasītāja [...] par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību. [...]

II.

Atbildētājas iesniegtās apelācijas sūdzības iznākums lielā mērā ir atkarīgs no iepriekš izklāstītā jautājuma, vai par iekāpšanas atteikumu Regulas (EK) Nr. 261/2004 4. panta izpratnē var būt uzskatāms arī sagaidāms iekāpšanas atteikums līdz ar ceļojuma rīkotāja paziņojumu par rezervācijas maiņu vai lidojuma atcelšanu. Līdz šim šo jautājumu nav atbildējušas neiz Savienības tiesas, neiz attiecīgās augstākās instances tiesas.

Konkrētāk:

1.

Ja atbilde uz minēto jautājumu būtu apstiprinoša, prasītājai šajā pamatlietā būtu tiesības uz kompensācija 800,00 EUR apmērā atbilstoši Regulas (EK) Nr. 261/2004 4. panta 3. punktam un 7. panta 1. punkta b) apakšpunktam uz tai cedēto tiesību pamata. Tātad jautājums ir būtiski svarīgs nolēmuma pieņemšanai.

a)

Konkrētāk, attaisnojums iekāpšanas atteikumam Regulas (EK) Nr. 261/2004 2. panta j) punkta pēdējā teikuma pēdējās daļas izpratnē nav nedz norādīts, nedz citādi konstatējams. Saistībā ar tiesībām sakarā ar iekāpšanas atteikumu atbilstoši Regulas (EK) Nr. 261/2004 4. panta 3. punktam un 7. pantam nav apsverama arī Regulas (EK) Nr. 261/2004 5. panta 1. punkta c) apakšpunkta i)–iii) punkta piemērošana pēc analogijas (skat. Tiesas spriedumu, 2023. gada 26. oktobris, C-238/22, [...] 40. un nākamie punkti). Līdz ar to nav nepieciešams noskaidrot, vai cedenti par rezervācijas maiņu bija informēti jau vairāk nekā astoņas dienas pirms lidojuma datuma.

b)

Tā kā atbildētāja tikai apelācijas instances tiesā pirmoreiz noliedza, ka cedentiem būtu apstiprināta rezervācija Regulas (EK) Nr. 261/2004 3. panta 2. punkta

a) apakšpunkta izpratnē, tas galu galā varētu būt nenozīmīgi. Pirmkārt, apelācijas tiesvedībā tā [...] tādējādi ir izslēgta. Otrkārt, palāta uzskata, ka no 2020. gada 26. jūnija “kuponiem” (K1 pielikums), 2020. gada 9. jūlija ceļojuma apstiprinājuma un rēķina (K2 pielikums), kā arī paziņojuma par rezervācijas maiņu (K2 pielikums), ja tos aplūko kopsakarā, izriet, ka cedentiem sākotnēji bija ceļojuma rīkotāja apstiprināta rezervācija 2020. gada 18. jūlija lidojumam ar reisa numuru DE 1456.

Kā Tiesa ir nospriedusi 2021. gada 21. decembra spriedumā [apvienotajās] lietās AD u.c./*Corendon Airline* u.c., C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20, “apstiprināta rezervācija” – Regulas (EK) Nr. 261/2004 3. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē – “cita pierādījuma” veidā – Regulas (EK) Nr. 261/2004 2. panta g) punkta otrā variantā izpratnē – aviopasažierim ir arī tad, ja no ceļojuma rīkotāja, ar kuru viņam ir līgumattiecības, viņš ir saņēmis dokumentu, kas ietver apsolījumu par pārvadājumu ar konkrētu, ar izlidošanas un ielidošanas vietu, izlidošanas un ielidošanas laiku, kā arī reisa numuru individualizētu lidojumu, turklāt arī tad, ja šis ceļojuma rīkotājs nav saņēmis apstiprinājumu no attiecīgā gaisa pārvadātāja par šā lidojuma izlidošanas un ielidošanas laikiem, un valsts tiesām ir jāpārbauda, vai ceļojuma rīkotāja dokuments konkrētajā gadījumā ir uzskatāms par “citu pierādījumu”, it īpaši attiecībā uz to, vai norādītie lidojumu laiki ir apzīmēti kā “provizoriski lidojumu laiki” (skat. Tiesas spriedumu, 2021. gada 21. decembris, AD u.c./*Corendon Airline* u.c., C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20, [...] 43. punkts, 50. un 51. punkts). Katrā no 2020. gada 26. jūnija “kuponiem” (K1 pielikums) ir norādīts ar lidojuma numuru, lidojuma datumu un lidojuma laiku individualizēts lidojums 2020. gada 18. jūlijā. Nekādi ierobežojumi attiecībā uz to saistošajām sekām tajos nav konstatējami. Arī apzīmējums “kurons” nav šķērslis. Šis apzīmējums atbilst apzīmējumam “vaučers” [*Voucher*]. Nav tā, ka pierādījums būtu obligāti jāapzīmē kā “rezervācijas apstiprinājums”. Nešķiet arī, ka runa būtu par nesaistošu iespēju vai ko citu līdzīgu. Pretēji atbildētājas apgalvojumiem no 2020. gada 9. jūlija rezervācijas apstiprinājuma un rēķina neizriet, ka cedentiem nekad nebūtu bijusi rezervācija 2020. gada 18. jūlija lidojumam ar reisa numuru DE 1456, bet jau sākotnēji būtu bijusi tikai rezervācija 2020. gada 20. jūlija lidojumam ar reisa numuru DE 1456. Tas tādēļ, ka augšā, labajā pusē ir norādīts: “2020. gada 9. jūlija rezervācija/izmaiņas”. Turklāt paziņojuma par rezervācijas maiņu formulējums (“Sakarā ar [lidojuma] atcelšanu Jūsu rezervētais lidojums 2020. gada 18. jūlijā vai 30. jūlijā vairs nevar tikt piedāvāts. Mēs apzināmies, ka šī ziņa Jūs sarūgtina. Mēs atvainojamies par sagādātajām neērtībām. Kā alternatīvu varam Jums rezervēt šādus lidojumus par to pašu cenu”) liecina par jau iepriekš konkrēti rezervētu lidojuma maršrutu 2020. gada 18. jūlijā.

2.

To, vai kā iekāpšanas atteikumu Regulas (EK) Nr. 261/2004 4. panta izpratnē var kvalificēt arī sagaidāmu iekāpšanas atteikumu, kad ceļojuma rīkotājs informē par rezervācijas maiņu vai atcelšanu, līdz šim nav precizējušas nedz Savienības tiesas, nedz attiecīgās augstākās instances tiesas.

a)

Ar 2008. gada 7. oktobra lēmumu *BGH* iepriekš izklāstīto jautājumu jau bija uzdevusi Tiesai, uz *LESD* 267. panta pamata iesniedzot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (skat. *BGH* lēmumu par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, 2008. gada 7. oktobris, X ZR 96/06, *NJW*, 2009, 285. lpp.). Lieta tika izslēgta no Tiesas reģistra, jo strīds tika atrisināts citādi.

b)

[..][*omissis*: valsts judikatūra]

3.

Palāta uzskata, ka uz šo jautājumu būtu jāatbild apstiprinoši.

Par labu apstiprinošai atbildei liecinātu tas, ka atšķirībā no franču un spāņu valodas versijām, kurās ir izmantota darāmā kārta un kurās ir tieši formulēts, ka apkalpojošais gaisa pārvadātājs ir tas, kas atsaka pasažieriem iekāpšanu lidmašīnā, daudzu citu valodu versijās (piemēram, angļu, zviedru, holandiešu, dāņu, itāļu, portugāļu un arī vācu valodas versijās), kur izmantota ciešamā kārta, nav konkretizēts, kurš atsaka iekāpšanu (skat. *BGH* lēmumu par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, 2008. gada 7. oktobris, X ZR 96/06, *NJW*, 2009, 285. un 286. lpp., 9. punkts; spriedums, 2015. gada 17. marts, X ZR 34/14, *NJW*, 2015, 2181. un 2184. lpp., 26. punkts).

Arī likumdevēja nodoms paplašināt regulā paredzēto aizsardzību, attiecinot to arī uz lidojumiem, kas ietilpst kompleksā ceļojumā, varētu liecināt par to, ka rezervācijas maiņa kompleksa ceļojuma dalībniekam tiek uztverta kā atteikums nodrošināt viņa pārvadāšanu ar (sākotnēji) rezervēto lidojumu. Turklāt ir jāņem vērā, ka no aviopasažiera, kurš nav piekritis rezervācijas maiņai, skatpunkta rezervācijas maiņa ir pielīdzināma atteikumam viņu pārvadāt ar paredzēto lidojumu. Atbilstoši tam rezervācijas maiņu abstrakti varētu sadalīt iepriekš plānotā pārvadājuma atteikšanā un jauna lidojuma rezervēšanā. Tādēļ būtu nepieciešams rezervācijas maiņu subsumēt iekāpšanas atteikuma jēdzienā, lai kompleksa ceļojuma pasažieri pasargātu no tā, ka regulā paredzētā aizsardzība viņam tiek liegta tā iemesla dēļ, ka viņam – atšķirībā no regulāra lidojuma pasažiera – iekāpšana tiek atteikta nevis tikai pie iekāpšanas izejas, bet viņam jau pirms tam tiek veikta rezervācija uz citu lidojumu, jo lidojumos, kas ietilpst kompleksā ceļojumā, biežāk nekā regulārajos lidojumos jau iepriekš ir prognozējams, vai vietas lidmašīnā pietiks visiem pie iekāpšanas izejas sagaidāmajiem aviopasažieriem (skat. *BGH* lēmumu par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, 2008. gada 7. oktobris, X ZR 96/06, *NJW*, 2009, 285. un 286. lpp., 10. un 11. punkts).

Kā papildu argumentu varētu izmantot Regulas (EK) Nr. 261/2004 3. panta 2. punkta b) apakšpunkta normu. Saskaņā ar šo normu regula ir piemērojama arī tad, ja gaisa pārvadātājs vai ceļojuma rīkotājs pasažierus tā lidojuma vietā, uz kuru

tie bija rezervējuši biļetes, ir pārcēlis uz citu lidojumu neatkarīgi no iemesla. Tātad, ņemot vērā, ka regula ir piemērojama arī gadījumos, kad ceļojuma rīkotājs – neatkarīgi no iemesla – pasažieri “pārceļ” uz citu lidojumu, tas varētu liecināt par to, ka šajā gadījumā aviopasažierim ir tiesības uz kompensāciju sakarā ar iekāpšanas atteikumu. Tas tādēļ, ka gadījumos, kad tiek veikta “pārceļšana” uz citu lidojumu, tātad tiek veikta rezervācijas maiņa, ir iespējams, ka nav notikusi nedz atceļšana, nedz ilga kavēšanās. Tādā gadījumā iespējams ir tikai iekāpšanas atteikums. Taču būtu nelogiski, ja likumdevējs vispirms skaidri paredzētu [regulas] piemērojamību šādās situācijās, bet no tās izrietošas tiesības uz kompensāciju sakarā ar iekāpšanas atteikumu pēc tam izslēgtu. Tomēr Tiesa jau ir nospriedusi, ka no Regulas (EK) Nr. 261/2004 3. panta 2. punkta b) apakšpunkta izriet, ka citastarp “Regula Nr. 261/2004 ir piemērojama [...] situācijā, kurā gaisa pārvadātājs aviopasažieri pēc viņa rezervētā lidojuma atceļšanas ir pārcēlis uz lidojumu uz viņa galamērķi ar mainītu maršrutu.” Tātad tā šo tiesisko regulējumu tomēr attiecina uz atceļšanas situācijām, lai gan tikai “[citastarp]”.

Visbeidzot, Tiesa ir nospriedusi, ka “apstiprinātu rezervāciju” Regulas (EK) Nr. 261/2004 3. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē, kas ietver individualizētus datus par lidojumu un kas nozīmē šīs regulas piemērojamību, var izsniegt arī ceļojuma rīkotājs, turklāt pat tad, ja lidsabiedrība ceļojuma rīkotājam nav apstiprinājusi attiecīgos lidojumu laikus un, tātad, nav veikta tā saucamā “segumrezervācija” (skat. Tiesas spriedumu, 2021. gada 21. decembris, C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20, AD u.c./*Corendon Airline u.c.*, [...] 51. punkts). Tiesa to ir pamatojusi ar to, ka vairākās šīs regulas normās tās piemērošanas vajadzībām netiek nošķirts starp ceļojuma rīkotāju un gaisa pārvadātāju (piemēram, Regulas (EK) Nr. 261/2004 3. panta 2. punkta a) apakšpunkta pirmajā ievilkumā un 3. panta 2. punkta b) apakšpunktā). Turklāt regulas pirmajā apsvērumā minētajam mērķim – nodrošināt aviopasažieru tiesību aizsardzību augstā līmenī – pretrunā būtu tas, ja rezervāciju varētu apstiprināt vienīgi gaisa pārvadātājs, un līdz ar to aviopasažierim būtu pienākums pārbaudīt ceļojuma rīkotāja sniegto informāciju. Proti, šajā ziņā regulas mērķis ir panākt, lai risku, ka ceļojuma rīkotāji savas darbības ietvaros sniedz pasažieriem neprecīzu informāciju, uzņemtos gaisa pārvadātājs. Šajā kontekstā pasažieris nepiedalās attiecībās, kas pastāv starp gaisa pārvadātāju un ceļojuma rīkotāju, un no viņa nevar sagaidīt, ka viņš šajā ziņā iegūtutu informāciju (skat. minēto Tiesas spriedumu, 46. un nākamie punkti).

Šo spriedumu varētu attiecināt arī uz aplūkojamo gadījumu, kad ceļojuma rīkotājs ir mainījis aviopasažiera rezervāciju “lidojuma atceļšanas” dēļ. Tas tādēļ, ka arī šajā ziņā varētu izdarīt pieņēmumu, ka attieksme pret apkalpojošo gaisa pārvadātāju un ceļojuma rīkotāju ir vienlīdzīga. Tas, šķiet, būtu pretrunā Regulas (EK) Nr. 261/2004 nolūkam nodrošināt patērētāju aizsardzību augstā līmenī, ja pasažieris nevarētu vērsties pret apkalpojošo gaisa pārvadātāju sakarā ar ceļojuma rīkotāja veikto rezervācijas maiņu. Ceļojuma rīkotāja veikto rezervācijas maiņu varētu attiecināt uz gaisa pārvadātāja riska jomu. Turklāt, ja apkalpojošajam gaisa pārvadātājam jau nākas ievērot rezervācijas apstiprinājumu, attiecībā uz kuru nav veikta segumrezervācija, tad tas *a fortiori* būtu attiecināms arī uz iekāpšanas

atteikumu, kas izpaužas kā ceļojuma rīkotāja veikta rezervācijas maiņa. Turklāt arī tādos gadījumos kā šajā lietā aplūkojamais pasažieris nevar pārliecinoši novērtēt, vai iekāpšanas atteikuma cēlonis ir saistīts ar ceļojuma rīkotāju vai lidsabiedrību. Šāda rezervācijas maiņa var izrietēt no lidsabiedrības izdarītas virspārdošanas vai iekšējām rezervācijas kļūdām, bet tikpat labi arī no ceļojuma rīkotāja nepietiekamā apmērā iepirktiem lidojumu vietu kontingentiem vai tā iekšējām problēmām. Pasažieris, kuram ceļojuma rīkotājs ir veicis rezervācijas maiņu, to nevar nedz zināt, nedz ietekmēt.

Tomēr, tā kā Tiesa šo jautājumu vēl nav precizējusi, un no tās līdzšinējās judikatūras nevar arī atvasināt pilnīgi noteiktu atbildi uz šo jautājumu, ir lietderīgi rīkoties atbilstoši LESD 267. panta pirmās daļas b) punktam un trešajai daļai.

III.

[..] [*omissis*: paraksti]

[..]

[Parakstu saraksts]

DARBA VERSIJA